

**Az alapvető jogok biztosának
Jelentése
az AJB-7932/2013. számú ügyben**

Előadó: dr. Varga Éva Csilla

Az eljárás megindulása

A panaszos 2013. február 11-én feljelentést tett a Budapesti Nyomozó Ügyészségen magánlaksértés vétsége miatt. A feljelentést a nyomozó ügyészség február 19-én áttette a Debreceni Rendőrkapitányságra, amely azt a Debreceni Járási Ügyészségnek továbbította. A panaszos a feljelentése sorsáról – többszöri érdeklődése ellenére – értesítést nem kapott.

A panasz alapján felmerült a jogbiztonság követelménye, valamint a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének gyanúja. Erre figyelemmel – az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 20. § (1) bekezdése alapján – vizsgálatot folytattam. Annak során tájékoztatást kértem a Debreceni Rendőrkapitányság vezetőjétől és rövid úton – telefonon – a Hosszúpályi Rendőrőrs parancsnokhelyettesétől.

Érintett alapvető jogok

- A jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelménye. „*Magyarország független, demokratikus jogállam.*” (Alaptörvény B) cikk (1) bek.);
- A tisztességes eljáráshoz való jog „*Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék.*” (Alaptörvény XXIV. cikk (1) bek.)

Az alkalmazott jogszabályok

- Magyarország Alaptörvénye (Alaptörvény)
- Az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény (Ajbt.)
- A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban: Be.)
- A belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet (továbbiakban: BM-IM rendelet)

A megállapított tényállás (megkeresett szerv válasza)

A panaszos feljelentését a Budapesti Nyomozó Ügyészség 2013. február 19-én – a Nyom. 298/2013. számú határozatával – áttette a Debreceni Rendőrkapitányságra. Mivel a panaszos feljelentése tartalmilag megegyezett férje korábban tett feljelentésével, újabb nyomozást nem rendeltek el az ügyben. A feljelentést a Hosszúpályi Rendőrőrs, a 09010/4845-35/2012.bü. szám alatt, 2013. március 1-jén megküldte a Debreceni Járási Ügyészségnek. Erről a panaszost nem értesítette. A Debreceni Járási Ügyészség 2013. augusztus 7-én a feljelentést továbbította a Debreceni Járásbíróságnak, mert a panaszos férje által tett feljelentés alapján indult eljárás akkor már bírósági szakban volt. Erről az ügyészség – az augusztus 7-én kelt átiratában – lakcímén értesítette a panaszost, aki azonban azt nem kapta meg, mert a Fővárosi Büntetés-végrehajtási intézetben töltötte szabadságvesztés büntetését. A panaszos 2013. október 1-jén érdeklődött feljelentése sorsáról. A Hosszúpályi Rendőrőrs 2013. október 14-én tájékoztatta arról, hogy azt március 1-jén továbbította a Debreceni Járási Ügyészségnek, a férje feljelentése alapján indult és vádemelési javaslattal befejezett büntetőügyhöz való csatolás céljából. A Debreceni Rendőrkapitányság Hosszúpályi Rendőrőrsének parancsnokhelyettese – rövid úton, telefonon –, arról tájékoztattott, hogy a panaszos ügyében eljáró elnököt 2013 októberében szóbeli figyelmeztetésben részesítette az értesítési kötelezettség elmulasztása miatt.

A vizsgálat megállapításai

A hatásköröm tekintetében

A feladat- és hatáskörömet, valamint ennek ellátásához szükséges vizsgálati jogosultságaimat az Ajbt. határozza meg. Az Ajbt. 18. § (1) bekezdés f) pontja szerint az alapvető jogok biztosához bárki fordulhat, ha megítélése szerint rendvédelmi szerv tevékenysége vagy mulasztása a beadványt tevő személy alapvető jogát sérti vagy annak közvetlen veszélyével jár (a továbbiakban együtt: visszásság), feltéve, hogy a rendelkezésre álló közigazgatási jogorvoslati lehetőségeket – ide nem értve a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálatát – már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 1. § (5) bekezdése értelmében a vizsgálattal érintett Hosszúpályi Rendőrőrs rendvédelmi szerv, így tevékenységének vizsgálatára rendelkezem hatáskörrel.

Az érintett alapvető jogok tekintetében

Az Alaptörvény B) cikkének (1) bekezdése szerint *Magyarország független demokratikus jogállam*. Az Alkotmánybíróság több határozatában megfogalmazta, hogy a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam [...] kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára.

A jogbiztonság tehát nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is. Ezért alapvetőek a jogbiztonság szempontjából az eljárási garanciák. Csak formalizált eljárás szabályainak követésével keletkezhet érvényes jogszabály, csak az eljárási normák betartásával működnek alkotmányosan a jogintézmények. [9/1992. (I. 30.) AB határozat] Az alanyi jogok és kötelezettségek érvényesítésére szolgáló eljárási garanciák a jogbiztonság alkotmányos elvéből következnek. Megfelelő eljárási garanciák nélkül működő eljárásban a jogbiztonság szenved sérelmet.

Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek is csak a jog által meghatározott keretek között fejthetik ki a tevékenységüket. [56/1991. (XI.8.) AB határozat]

Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése szerint *mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék*. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. „A tisztességes eljárás olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni.” [Lásd: 6/1998. (III.11.) AB határozat, 14/2004. (V.7.) AB határozat].

Az Alaptörvény hatálybalépését megelőzően az Alkotmány a tisztességes eljáráshoz való jogot explicite nem nevesítette, ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az a független és pártatlan bírósághoz való jog, illetve a jogbiztonság elvéből levezethető eljárási garanciák egymásra vonatkoztatásával tartalmilag levezetett olyan alkotmányos alapjogot jelent, amely komplex követelményrendszer testesít meg, magában foglalva valamennyi, a jogállamiság értékrendjének megfelelő eljárási alapelvet és normát.

A 2012. január 1-jén hatályba lépett Alaptörvény már expressis verbis tartalmazza a hatósági ügyek tisztességes intézéséhez való jogot, rögzítve, hogy a közhatalmú szervek, hatóságok az ügyeket részrehajlás nélkül, tisztességes módon, ésszerű határidőn belül intézzék, döntéseiket pedig a törvényben meghatározottak szerint indokolják.

A tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni, és amely hatékony gátját képezi a garanciális szabályok szándékolt félretételének, félreértelmezésének, az egységes jogalkalmazás hiányából, a kiszámíthatatlanságból következő tényleges vagy potenciális érdek- és jogsérelmek bekövetkezésének. A közvetlen alkotmányi garanciák gazdaságossági és célszerűségi okokból, az eljárás egyszerűsítése vagy az időszerűség követelményének érvényesülése címén sem mellőzhetők. [49/1998. (XI. 27.) AB határozat, 5/1999. (III. 31.) AB határozat, 422/B/1999. AB határozat]

A vizsgálat érdeme tekintetében

A Be. 170. § (3) bekezdése szerint a nyomozás elrendeléséről a feljelentés megérkezésétől számított három napon belül kell határozni, feltéve, ha a feljelentést nem utasítják el, vagy a feljelentés kiegészítésére nincs szükség. A nyomozó hatóság az általa elrendelt nyomozásról, illetőleg a feljelentés elutasításáról huszonnégy órán belül értesíti az ügyészt. Ha a feljelentést nem a sértett tette, de a személye ismert, a nyomozás elrendeléséről értesíteni kell a sértettet is. Külön jogszabály határozza meg, hogy a nyomozás elrendeléséről, illetőleg megszüntetéséről szóló értesítést a törvényben meghatározottakon kívül kinek kell megküldeni. A Be. 174. § (4) bekezdése értelmében a feljelentés elutasításáról értesíteni kell a feljelentőt.

A BM-IM rendelet 101. §-a úgy rendelkezik, hogy ha a feljelentést nem a hatáskörrel, illetve illetékességgel rendelkező nyomozó szervnél teszik meg, a feljelentőt erről tájékoztatni kell, és közölni kell vele, hogy feljelentését melyik nyomozó szervhez vagy más hatósághoz küldik meg.

A hivatkozott rendelkezések – megjelölve az értesítendő személyeket is – kifejezetten előírják a feljelentéssel kapcsolatos döntésekről szóló, eljáró szervet terhelő értesítési kötelezettséget. A BM-IM rendelet egyértelműen kifejezésre juttatja, hogy a feljelentőt tájékoztatni kell arról, ha a feljelentését másik nyomozó szervhez küldik meg. A Hosszúpályi Rendőrőrs panaszos feljelentőt nem értesítette az áttételről, csak több hónappal később – a panaszos írásban előterjesztett kérelmére válaszolva – tájékoztatta a feljelentéssel kapcsolatban tett intézkedéséről.

Megállapítom, hogy a Hosszúpályi Rendőrőrs előadója azzal, hogy a panaszost nem értesítette feljelentésének a Debreceni Járási Ügyészséghez való áttételéről, visszasságot okozott a jogállamiság elvéből fakadó jogbiztonság követelményével, valamint a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben.

Intézkedésem

A fogvatartott panaszos feljelentése áttételéről szóló értesítés elmaradása tárgyában jelentésemben feltárt mulasztás ellenére – figyelemmel arra, hogy Hosszúpályi Rendőrőrs parancsnoka saját hatáskörében szóban figyelmeztette az ügy előadóját a szóban forgó értesítés jövőbeli maradéktalan teljesítésének garanciális jelentőségére – a konkrét ügyben intézkedést nem kezdeményeztem.

Az Ajbt. 31. § (1) bekezdése alapján azonban *felkérem a Debreceni Rendőrkapitányság vezetőjét*, hogy hívja fel az irányítása alá tartozó személyi állomány figyelmét a belügyminiszter irányítása alá tartozó nyomozó hatóságok nyomozásának részletes szabályairól és a nyomozási cselekmények jegyzőkönyv helyett más módon való rögzítésének szabályairól szóló 23/2003. (VI. 24.) BM-IM együttes rendelet előírásai maradéktalan betartására.

Budapest, 2014. március

Székely László sk.